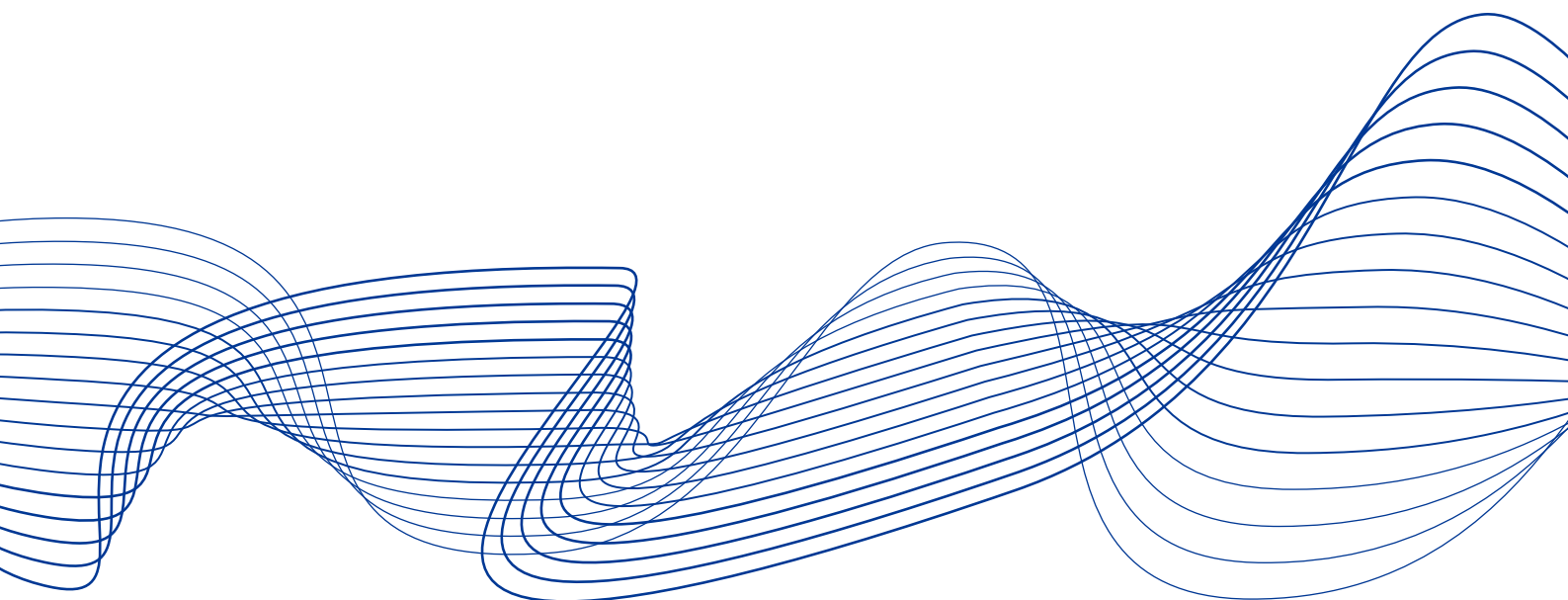

Výročná správa

2020

ESRB

Európsky výbor pre systémové riziká

Európsky systém finančného dohľadu

Obsah

Predslov	2
Zhrnutie	4
Tiráž	7

Predslov

Je pre mňa veľkým potešením predložiť vám desiatu Výročnú správu Európskeho výboru pre systémové riziká (European Systemic Risk Board – ESRB), ktorá hodnotí obdobie od 1. apríla 2020 do 31. marca 2021. Výročná správa ESRB je dôležitou súčasťou komunikačného rámca ESRB, ktorého cieľom je zabezpečiť transparentnosť a zodpovednosť voči spoluzákonomdarcom v Európskej únii i voči širokej európskej verejnosti.

Rok 2020 sa niesol v znamení pandémie koronavírusu (COVID-19), ktorá popri šokujúco vysokom počte obetí zároveň zdevastovala ekonomiky po celom svete a veľa ľudí pripravila o živobytie. Finančný systém do tejto krízy vstupoval odolnejší než pred celosvetovou finančnou krízou. Straty v reálnej ekonomike sa však môžu premietnuť do zvýšenej citlivosti finančného systému, ktorá mohla narušiť fungovanie finančného sektora v čase, keď bolo mimoriadne dôležité do hospodárstva dodávať potrebnú likviditu.

ESRB za týchto okolností v apríli a máji 2020 prešiel do „krízového režimu“, pričom politické zasadnutia sa konali virtuálne a v čoraz kratších časových odstupoch. Neskôr sa naďalej zameriaval na svoje politické ciele a prijímal opatrenia určené na prevenciu a zmiernenie účinkov pandémie na finančnú stabilitu.

Medzi prioritné oblasti patrili i) dôsledky systémov úverových záruk a iných rozpočtových opatrení zameraných na ochranu reálnej ekonomiky na finančný systém, ii) nedostatočná trhová likvidita a jej dôsledky pre správcov aktív a poisťovne, iii) vplyv procyklického zníženia ratingov dlhopisov na trhy a subjekty, iv) celosystémové obmedzenia vyplácania dividend, spätného odkupovania akcií a iných výplat, v) likviditné riziká vyplývajúce z výziev na dodatočné vyrovnanie.

Výročná správa podrobne opisuje prijaté opatrenia a informuje o súvisiacich snahách ESRB v oblasti tvorby politiky. Osobitným predmetom záujmu bol bankový sektor, keďže rastúce kreditné riziko spojené s hospodárskym dosahom pandémie sa v plnej miere prejaví až priebehom času. ESRB v rámci svojej činnosti posudzoval možnosti využitia kapitálových rezerv bánk na nepretržité poskytovanie úverov reálnej ekonomike počas celého hospodárskeho cyklu, ako aj spôsob vytvorenia priestoru – vo verejnom i súkromnom sektore – na zvládnutie možného nárastu platobnej neschopnosti podnikov.

Vzhľadom na to, že hospodárske a finančné dôsledky pandémie sa naďalej rýchlo vyvíjajú, v tohtoročnej výročnej správe sa výnimočne uvádza hodnotenie rizík ESRB do júna 2021. Za hlavné riziká sa považujú i) potenciálny nárast platobnej neschopnosti v súkromnom sektore v dôsledku hlbkej celosvetovej recesie, ii) náročné makroekonomické prostredie pre banky, poisťovne a dôchodkové fondy, iii) prudké preceňovanie rizík a strata trhovej likvidity, iv) rozsiahle cenové korekcie na trhu s obytnými a komerčnými nehnuteľnosťami, a v) možnosť opätovného vzniku rizika financovania štátneho dlhu. Súčasťou hodnotenia rizík vypracovaného ESRB sú aj hrozby vyplývajúce z celosystémových kybernetických incidentov, z narušenia kritickej finančnej

infraštruktúry a z klimatických zmien a rizík prechodu, ktoré majú naďalej zásadný význam z hľadiska dlhodobej finančnej stability.

V priebehu minulého roka ESRB nadviazal aj na činnosti, ktoré začal ešte pred pandémiou. V rámci snahy o vytvorenie makroprudenciálneho rámca, ktorý prekračuje hranice bankového sektora, ESRB vyjadril svoje stanovisko v konzultácii Európskej komisie o revízii prudenciálneho rámca pre sektor poisťovníctva a pravidiel, ktorými sa riadia alternatívne investičné fondy. ESRB tiež vydal svoje stanovisko k správam Európskeho orgánu pre cenné papiere a trhy o rôznych aspektoch centrálného zúčtovania.

Počas sledovaného obdobia z funkcie odišlo viacero ctených kolegov a na ich miesto boli vymenovaní noví. Chcela by som srdečne poďakovať bývalému predsedovi a podpredsedovi poradného vedeckého výboru Richardovi Portesovi a bývalému spolupredsedovi analytickej pracovnej skupiny Thomasovi Schepensovi za ich prínos k práci ESRB.

Zároveň by som chcela srdečne privítať viceprezidentku Deutsche Bundesbank Claudiu Buchovú vo funkcii podpredsedníčky poradného technického výboru, Stevena Cecchettiho vo funkcii podpredsedu poradného vedeckého výboru a Emmanuelle Assouanovú vo funkcii spolupredsedníčky analytickej pracovnej skupiny.

Christine Lagardová
predsedníčka ESRB

Zhrnutie

Hodnotenému obdobiu od začiatku apríla 2020 do konca marca 2021 dominovala pandémia koronavírusu (COVID-19). Pandémia spôsobila extrémny ekonomický šok, ktorý zasiahol ekonomiku v EÚ i vo svete a vyvolal nárast rizík ohrozujúcich finančnú stabilitu.

Po prepuknutí pandémie COVID-19 orgány EÚ, národné vlády, centrálné banky, orgány dohľadu a orgány pre riešenie krízových situácií prijali bezprecedentné opatrenia na podporu ekonomiky. Generálna rada ESRB v počiatočnej fáze určila a prijala opatrenia v piatich prioritných oblastiach: dôsledky programov úverových záruk a ďalších rozpočtových opatrení zameraných na ochranu reálnej ekonomiky na finančný systém; nedostatok trhovej likvidity a jeho dôsledky pre správcov aktív a poisťovne; vplyv rozsiahleho znižovania ratingov dlhopisov na trhy a subjekty v celom finančnom systéme; celosystémové obmedzenia výplat dividend, spätného odkupovania akcií a iných výplat; a likviditné riziká v dôsledku výziev na dodatočné vyrovnanie. V priebehu roka 2020 ESRB svoju počiatočnú reakciu na krízu doplnil o prieskum možných opatrení, ktoré by bankám pomohli financovať oživenie. V rámci neho sa zameril na otázky používania a dostupnosti kapitálových rezerv a súboru makroprudenciálnych nástrojov v širšom zmysle, fungovanie podnikových konkurzných konaní, fungovanie rámca pre ozdravenie a riešenie krízových situácií bánk a riešenie problémových úverov, a to aj prostredníctvom presunu rizík do iných častí súkromného sektora, kde ich možno lepšie absorbovať.

ESRB pravidelne prehodnocoval riziká ohrozujúce finančnú stabilitu spôsobené pandemiou COVID-19, pričom hodnotenie rizík uvedené v tejto správe sa vzťahuje na obdobie do júna 2021. Riziko rozsiahleho zlyhávania subjektov v reálnej ekonomike označil za závažné systémové riziko ohrozujúce finančnú stabilitu v EÚ (riziko 1); riziko prameniace z náročného makroekonomického prostredia pre banky, poisťovne a systémy dôchodkového zabezpečenia za zvýšené riziko ohrozujúce finančnú stabilitu (riziko 2); riziko prameniace z opätovného vzniku rizika financovania štátneho dlhu a obáv spojených s jeho udržateľnosťou za zvýšené (riziko 3); a riziko prameniace z nestability a ohnisk nedostatočnej likvidity na finančných trhoch za zvýšené (riziko 4). ESRB ďalej za zvýšené považoval prevádzkové riziká, ktoré môžu vzniknúť napr. v dôsledku celosystémového kybernetického incidentu (riziko 5), pričom v prípade systémových rizík spojených s narušením kritických finančných infraštruktúr v dôsledku financií (riziko 6) a rizík spojených s klimatickými zmenami (riziko 7) považoval za potrebné monitorovanie. V záujme účinnejšieho monitorovania rizík, najmä vzájomnej prepojenosti vo finančnom sektore, ESRB vydal odporúčanie o identifikácii právnických osôb.¹

ESRB prispel k zabezpečeniu odolnosti bankového sektora, najmä vzhľadom na očakávané následky krízy spôsobenej pandemiou COVID-19. Pokiaľ ide o prioritnú tému posudzovania dôsledkov systémov štátnych záruk a iných rozpočtových opatrení na finančnú stabilitu, ESRB zaslal Rade pre hospodárske a finančné záležitosti list, v ktorom sa vyslovil za spoluprácu a výmenu informácií medzi vnútroštátnymi rozpočtovými a makroprudenciálnymi orgánmi,² ako aj následné odporúčanie, ktorým sa zavádzajú minimálne požiadavky na vnútroštátne monitorovanie

¹ **Odporúčanie Európskeho výboru pre systémové riziká z 24. septembra 2020 o identifikácii právnických osôb** (ESRB/2020/12).

² **List členom Rady ECOFIN vo veci dôsledkov ochrany reálnej ekonomiky.**

a stanovuje rámec vykazovania voči ESRB.³ Na základe tohto monitorovania ESRB vo februári 2021 zverejnil správu o dôsledkoch podporných opatrení spojených s pandémiou COVID-19 na finančnú stabilitu.⁴ Ďalšou zásadnou iniciatívou na zachovanie odolnosti finančného systému bolo odporúčanie ESRB o obmedzeniach týkajúcich sa rozdeľovania.⁵ Odporúčanie sa vzťahovalo na úverové inštitúcie, ako aj investičné spoločnosti, poisťovne (zaistovne) a centrálné protistrany a v decembri 2020 bolo v upravenej podobe predĺžené.

ESRB sa naďalej podieľal na koordinácii makroprudenciálnej politiky v bankovom sektore EÚ. V tejto súvislosti vydal stanovisko k belgickému makroprudenciálnemu opatreniu na základe článku 458 nariadenia o kapitálových požiadavkách (Capital Requirements Regulation – CRR), ktorým sa predlžuje platnosť existujúcich sprísnených opatrení zameraných na rizikové váhy expozícií z rezidenčných hypotekárnych úverov.⁶ ESRB takisto vydal stanovisko k francúzskemu makroprudenciálnemu opatreniu na základe článku 458 CRR, ktorým sa predlžuje platnosť existujúcich sprísnených požiadaviek na veľkú majetkovú angažovanosť v spojitosti s vysoko zadĺženými veľkými nefinančnými spoločnosťami. Ďalšie stanovisko ESRB sa týkalo predĺženia platnosti sprísneného švédskeho makroprudenciálneho opatrenia na základe článku 458 nariadenia CRR, ktorým sa stanovuje dolná hranica rizikovej váhy pre expozície z rezidenčných hypotekárnych úverov. ESRB takisto vydal odporúčanie k nórskeho makroprudenciálnemu opatreniu, ktorým sa stanovuje rezerva na krytie systémového rizika.⁷ ESRB okrem toho odporučil reciprocitu v prípade luxemburského vnútroštátneho opatrenia, na ktoré sa nevzťahuje nariadenie CRR ani smernica o kapitálových požiadavkách, a uvedenej rezervy na krytie systémových rizík a opatrení prijatých na základe článku 458 CRR pre sektor rezidenčných a komerčných nehnuteľností v Nórsku. ESRB všeobecnejšie naďalej monitoroval makroprudenciálne opatrenia prijaté v EÚ a podporoval výmenu názorov na tieto opatrenia medzi svojimi členmi.

Popri opatreniach prijatých v reakcii na pandémiu COVID-19 ESRB pokračoval i vo vývoji súboru makroprudenciálnych nástrojov mimo bankového sektora. ESRB konkrétne poskytol Európskemu orgánu pre cenné papiere a trhy (ESMA) informácie k viacerým témam týkajúcim sa centrálneho zúčtovania, možností posilnenia makroprudenciálnych aspektov pravidiel smernice Solventnosť II pre poisťovne i možností posilnenia smernice o správcoch alternatívnych investičných fondov.⁸ Pokiaľ ide o centrálnu zúčtovanie, ESRB spolupracoval s ESMA na riešení centrálneho zúčtovania pre systémy dôchodkového zabezpečenia, na službách znižovania rizika po obchodovaní, pokiaľ ide o zúčtovaciu povinnosť, a na normách týkajúcich sa vykazovania a kvality

³ **Odporúčanie Európskeho výboru pre systémové riziká z 27. mája 2020 o monitorovaní dôsledkov pre finančnú stabilitu, ktoré vyplývajú z dlhových moratórií, systémov verejných záruk a iných opatrení fiškálnej povahy, ktoré boli prijaté na ochranu reálnej ekonomiky s cieľom reagovať na pandémiu COVID-19** (ESRB/2020/8).

⁴ **Správa ESRB o dôsledkoch podporných opatrení prijatých v súvislosti s pandémiou COVID-19 na ochranu reálnej ekonomiky na finančnú stabilitu.**

⁵ **Odporúčanie Európskeho výboru pre systémové riziká z 27. mája 2020 o obmedzeniach týkajúcich sa rozdeľovania počas pandémie COVID-19** (ESRB/2020/7).

⁶ **Stanovisko Európskeho výboru pre systémové riziká z 18. februára 2021 týkajúce sa oznámenia Belgicka o predĺžení obdobia platnosti sprísneného vnútroštátneho opatrenia na základe článku 458 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 575/2013 o prudenciálnych požiadavkách na úverové inštitúcie a investičné spoločnosti** (ESRB/2021/1) (v angličtine).

⁷ **Odporúčanie Európskeho výboru pre systémové riziká zo 4. decembra 2020 týkajúce sa oznámenia Nórska o jeho zámere stanoviť mieru rezervy na krytie systémového rizika v súlade s článkom 133 smernice (EÚ) 2013/36/EÚ** (ESRB/2020/14) a **sprievodná správa** (v angličtine).

⁸ Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2011/61/EÚ z 8. júna 2011 o správcoch alternatívnych investičných fondov a o zmene a doplnení smerníc 2003/41/ES a 2009/65/ES a nariadení (ES) č. 1060/2009 a (EÚ) č. 1095/2010 (Ú. v. EÚ L 174, 1.7.2011, s. 1).

údajov a prístupu k údajom a registrácie archívov obchodných údajov podľa nariadenia o európskej trhovej infraštruktúre (EMIR Refit). ESRB poskytol ESMA aj stanovisko ku klasifikácii a následnému uznávaniu centrálnych protistrán z tretích krajín poskytujúcich služby v Európskej únii. Pokiaľ ide o poisťovací sektor, ESRB predložil Európskej komisii odpoveď v rámci konzultácie k revízii smernice Solventnosť II. Odpoveď okrem iného obsahovala návrhy makroprudenciálnych nástrojov zameraných na kapitálové, likviditné a medzisektorové aspekty uvedené v správe zverejnenej vo februári 2020. Zdôrazňovala tiež potrebu naďalej zabezpečovať riadne sledovanie rizík v rámci smernice Solventnosť II a vytvoriť harmonizovaný rámec pre ozdravenie a riešenie krízových situácií v celej Európskej únii. Pokiaľ ide o investičné fondy, ESRB predložil Európskej komisii odpoveď v rámci konzultácie k revízii smernice o správcoch alternatívnych investičných fondov. Vo svojej odpovedi posudzoval vhodnosť rámca vykazovania a prístupu k údajom na monitorovanie systémového rizika, potrebu sfunkčnenia existujúcich nástrojov makroprudenciálnej politiky a prebiehajúci vývoj rámca makroprudenciálnej politiky pre investičné fondy.

ESRB vypracoval aj nepriaznivé scenáre vývoja pre záťažové testy európskych orgánov dohľadu. Pokiaľ ide o bankový sektor, Európsky orgán pre bankovníctvo (EBA) záťažový test naplánovaný na rok 2020 odložil na rok 2021, pričom ESRB mu nepriaznivý makrofinančný scenár poskytol už v roku 2020. V záujme zohľadnenia najnovšieho hodnotenia rizík ESRB v januári 2021 poskytol EBA nový scenár. Pokiaľ ide o sektor poisťovníctva, ESRB poskytol Európskemu orgánu pre poisťovníctvo a dôchodkové poistenie zamestnancov nepriaznivý scenár na účely záťažového testu sektora poisťovníctva v celej EÚ v roku 2021. Pokiaľ ide o fondy peňažného trhu, ESRB poskytol orgánu ESMA prekalibrovaný súbor rizikových faktorov, aby bol scenár vývoja závažnejší než akýkoľvek pohyb na trhoch v marci 2020, ktorý zahŕňal všetky rizikové faktory.

V rámci zodpovednosti a oznamovacej povinnosti ESRB sa jeho predsedníčka zúčastňovala na vypočutiach vo Výbore Európskeho parlamentu pre hospodárske a menové záležitosti (ECON). Predsedníčka ESRB na týchto vypočutiach poslancom Európskeho parlamentu poskytovala bezprostredné informácie o dôvodoch prijatých politických iniciatív ESRB vrátane opatrení prijatých v reakcii na pandémiu COVID-19.

Rovnako ako v predchádzajúcich rokoch ESRB zorganizoval viacero podujatí s cieľom zapojiť zainteresované strany do diskusie o makroprudenciálnej politike. Vzhľadom na pandémiu COVID-19 sa tieto udalosti, rovnako ako aj pravidelné zasadania ESRB, uskutočnili virtuálne formou videokonferencií. ESRB v rámci svojho mandátu usporiadal výročné stretnutie s Výborom európskych orgánov pre dohľad nad výkonom auditu a štatutárnymi audítormi globálne systémovo dôležitých finančných inštitúcií so sídlom v EÚ. Stretnutie, ktorého účelom je informovať ESRB o vývoji v sektore a ďalšom zásadnom vývoji v globálne systémovo dôležitých inštitúciách, bolo zamerané na bezprostredný a dlhodobý dosah pandémie COVID-19 na banky a poisťovne, na jej možný vplyv na výkon auditu a na úlohu audítorov v prevencii účtovných podvodov. Výročná konferencia ESRB sa vzhľadom na pandémiu COVID-19 nekonala.

Tiráž

© Európsky výbor pre systémové riziká 2021

Poštová adresa 60640 Frankfurt am Main, Nemecko
Telefón +49 69 1344 0
Internet www.esrb.europa.eu

Všetky práva vyhradené. Šírenie na vzdelávacie a nekomerčné účely je povolené, ak je uvedený zdroj.

Redakčná uzávierka údajov uvedených v tejto správe bola 31. marca 2021.

Vysvetlenie pojmov je uvedené v [glosári ESRB](#) (len v angličtine).

ISSN 1977-5253 (pdf)
ISBN 978-92-9472-227-0 (pdf)
DOI 10.2849/519322 (pdf)
Katalógové číslo EÚ DT-AA-21-001-SK-N (pdf)